

KOPER, TRST, NOVA GORICA • Gledališki režiser Dušan Mlakar bo na jutrišnji podelitvi primorskih gledaliških nagrad prejel tantadruja za življenjsko delo

“Vedno me je zanimal zlasti človek”

Rad se spominja velikega in močnega ansambla v tržaškem teatru, majhne, čudne dvorane v Solkanu, kjer pa so tudi pod njegovim umetniškim vodstvom delali čudeže ... Jutri zvečer bomo na odru koprškega gledališča, kjer je prav tako režiral, glasno zaploskali Dušanu Mlakarju (1939), dobitniku letošnjega tantadruja za življenjsko delo.

• ANDRAŽ GOMBAČ

“Dušan Mlakar je kot gledališki umetnik očitno rad ljubeznivo kritični glasnik meščanskega sveta, temeljna artistična deviza tega glasništva pa je - lepota; tudi ironična. Z drugo besedo: Mlakar je med sodobnimi slovenskimi režiserji zagotovo eden izmed najkompletnejših odrskih estotov,” beremo v Moravčevi in Predanovi monografiji *Sto slovenskih dramskih umetnikov*, s to oceno pa žiranti **Ingrid Kašca Bucik, Nataša Sosič** in **Bine Matoh** tudi pričnejo utemeljitev tantadruja za življenjsko delo.

Pogosto na Primorskem

Odraščal je na ljubljanskih Poljanah, blizu sta bila tako Viba film kakor Šentjakobsko gledališče, tako da je že zgodaj srkal iz obeh svetov. Opazoval je snemanje prvega *Kekca*, *Jare gospode* in drugih legendarnih filmov, sprva je tudi sam sodeloval pri snemanju nekaterih: *Samorastnikov*, *Idealista*, *Družinskega dnevnika* ... Ker je obvladal več tujih jezikov, je delal tudi pri produkcijah v tujini. Šele med študijem ga je bolj pritegnil teater. V letih 1967-1971 je bil direktor in umetniški vodja Slovenskega mladinskega gledališča, kjer je nasledil **Toneta Pavčka**, zatem se je odločil za svobodni poklic, vztrajal enajst let, bil v osemdesetih umetniški vodja Primorskega dramskega gledališča v Solkanu, zatem pa

vse do upokojitve profesor za gledališko režijo in igro na akademiji v Ljubljani.

Delal je po vseh slovenskih teatrir in tudi v Beogradu, Zrenjaninu, Dubrovniku ... V sedemdesetih letih se je kot mlad režiser pridružil kolegum, ki so več let bojkotirali ljubljansko Dramo, kjer je tedanj direktor z nemogočimi pogoji oviral avtorsko drzne ustvarjalce. Tedaj so zacvetela gledališča na obrobju domovine, pomni. Mlakar se je na vzhodu posebej posvečal celjskemu teatru, kar tretjino od 128 predstav pa je režiral na Primorskem: 21 v **novogoriškem gledališču**, kamor ga je zgodaj povabil sloviti **Jože Bablič**, med njimi tudi Barnesove *Rdeče nosove*, zmagovito predstavo Boršnikovega srečanja leta 1987. V tržaškem teatru jih je režiral 16, dve v koprskem in leta 1995 v Izoli še *Selitev Karla Valentina*, drugo produkcijo Primorskega poletnega festivala.

“Vedno me je zanimal zlasti človek, njegovi problemi, ne maram pa političnega gledališča, ki hitro zdrsne v agitiranje,” je pripovedoval med četrtkovim obiskom Kopra. Četudi je iz dramskih predlog praviloma precej črtal, je zanj značilen spoštljiv odnos do besedila: “Vsekakor, a zanimala me predstava, od začetka do konca, dogodek na odru. Vsebinsko, ki jo je avtor napisal, moram zgostiti. Ni nujno, da vse njegove misli pridejo na oder. Kot bralcu so mi morda

prav zanimive, a lahko postanem zaspan, ko jih gledam in poslušam na odru. Koncentracija je drugačna. Zato je tako težko napisati dobro dramo! Pa še nekaj: nemški gledalci, na primer, so vajeni dolgih predstav, pri nas pa jih nimamo najbolj radi. Zadnja leta so resda pogostejše, a to je drugačen tip teatra. Nastopile so nove generacije režiserjev, novih dramaturgij ... To je čisto drugačen teater od tistega, ki smo ga delali mi.”

Marsikaj novega nagovori tudi njega, marsikaj pa ne: “Ne zmorejo me predstave, v katerih so stvari dopisane, kjer so gledališki ustvarjalci modrejši od avtorja. Če dopisujejo, ne vem, zakaj ne napišejo svoje igre.”

Ob tem se spomni svojega študenta, prežgodaj pokojnega **Tomaža Pandurja**. “Bila sva prijatelja, pogosto pa sva se glasno prepirala. Gledal sem tudi njegovo zadnjo predstavo, opevanega *Fausta*. Prvi del mi ni bil blizu, drugi pa se mi je zdel fantastičen.”

Mlakar je na oder postavljaval tako klasiko kakor sodobno dramatik. “Zelo veliko in lepo sem sodeloval z Andrejem Hiengom. Tudi z Evaldom Flisarjem, pa čeprav sva se včasih tako sprla, da je zapustil dvorano. Vse to sodi k službi,” se nasmehne. Krajši je bil pogovor z njemu tako ljubim **Thomasom Bernhardom** (1931-1989), avstrijskim pisateljem in dramatikom, ostrim kritikom rojakov, trdoživega nacizma, malomeščanstva, klera. Dve njegovi drami je režiral že za avtorjevega življenja, v Solkanu: leta 1984 *Po vseh višavah je mir*, leta 1989 pa še *Komedijanta*. Med pripravami na drugo mu je dramatik **Peter Turrini** omogočil stik z Bernhardom: “Govorila sva po telefonu. Prosil

sem ga, ali smem besedilo prilagoditi, ga iz Avstrije pres-taviti v Slovenijo. Naši politiki so enako butasti kot vaši, sem mu povedal, in Slovenci delamo enake napake kot Avstrijci. Odgovoril je: 'Ne. Pišem o Avstriji in Avstrijcih, tako mora ostati! Gledalci bodo že razumeli.' V minuti in pol sva opravila. Bil je kratek, jasen, odrezav. Zaprt človek. Ni bil čvekač, pa čeprav je kar naprej govoril. Velik cinik." Na oder je postavil kar šest Bernhardovih iger, nazadnje *Videz vara* v tržaškem teatru v sezoni 2018/2019. V vlogah ostarelih bratov sta se imenitno odre-zala **Ivo Ban** in **Vladimir Jurc**. Slednji je tedaj rekel: "Končno spet pravo gledališko delo!" Potrebujes torej samo dobro besedilo, dobre igralce in do-brega režiserja, je to to? Mla-kar prikima in preskromno pripomni "Režiserja lahko ce-lo odpišemo. Dobro besedilo in dobri igralci! Seveda bi isto besedilo vsak režiser drugače postavil. Celó jaz bi ga morda drugače, če bi ga danes spet režiral."

Z dejstvom, da se je s tisto predstavo sklenila njegova profesionalna pot, je pomir-jen: "Me je pa zelo prizadelo, ko sem se upokojil in me ni več nihče angažiral. Pri 70 letih sem čutil, da imam še ogrom-no energije. Režiser brez igral-cev je ... nič. Nisem imel možnosti, da bi režiral v Dra-mi, Mestnem gledališču lju-bljanskem, celjskem ... Nisem si želel delati velikih predstav, razmišljal sem o mali sceni, majhnih zasedbah. Delati sem hotel, kar znam, nisem se ho-tel prsiti, iskati nove stvari. No, ampak tudi to je minilo, pomiril sem se že, zato me je pa potem še prijetneje pre-senetilo vabilo k režiji Piran-dellove igre *Kaj je resnica?*, ki sem jo spet režiral v **novogoriškem gledališču**, trideset let po svojem prvem srečanju s tem delom."

Na istem odru se je sledil še odlični Ibsenov *Sovražnik*

ljudstva, zvrstilo se je še nekaj predstav na Ptuju, Jesenicah in v Ljubljani, nakar sta ga di-rektorica **Katja Pegan** in igra-lec **Boris Cavazza** povabila k režiji *Zadnjih lun* Tržačana **Fu-ria Bordona**. "Boris je bil iz-jemen," se spominja, "še po-sebej v drugem delu, dolgem monologu samotnega gospo-da, ki se poslavlja. Ena nje-govih velikih kreacij."

Bodite radovedni!

V pogovoru nismo obšli niti njegovega pedagoškega dela na akademiji. Kaj je dal študentom in kaj so mladi dali njemu? "Dobil sem ogromno mladostne energije," pravi. "In občutek, da mi zaupajo, mi verjamejo. Dal pa sem jim vse, kar sem vedel, znal, kar sem videl ... Opozarjal sem jih, da morajo biti izobraženi, odpr-tih oči, se zanimati ne samo za teater, ampak za vso umet-nost, kulturo okrog sebe, biti radovedni ... In predvsem, da morajo stremeti k prepričlj-ivosti na odru. Občinstvo naj jim verjame!"

Na profesionalno pot je po-spremil veliko danes uvelja-vljenih, cenjenih in priljublje-nih igralcev. "Kadarkoli se srečamo, je naš odnos iskren, prijateljski. Občutek imam, da se me razveselijo. In to je le-po." •

Dušan Mlakar
režiser

"Od študentov sem dobil ogromno mladostne energije. Dal pa sem jim vse, kar sem vedel, jih opozarjal, da morajo biti izobraženi, odprtih oči, se zanimati ne samo za teater, ampak za vso umetnost, kulturo okrog sebe, biti radovedni ..."

Jutri bodo podelili tantadruje in se Gašperju Tiču poklonili s predstavo Trio

Jutri bodo na velikem odru Gledališča Koper podelili nagrade tantadruj, s katerimi tri primorska gledališča minulih 12 let vrednotijo svoje delo. Poleg nagrade za življenjsko delo bodo podelili še tantadruje za uspehe v iztekajoči se sezoni: žiranti **Ivana Zajc**, **Ana Perne** in **Andraž Gombač** so presojali o najboljši

Stran: 7

Površina: 983 cm²

3 / 3

predstavi v celoti, igralski kreaciji in posebnem gledališkem dosežku. Ob peti obletnici njegove veliko prezgodnje smrti se bodo domačinu **Gašperju Tiču** poklonili s ponovitvijo glasbene komedije *Trio*, ki jo je po njegovem besedilu režiral **Jaka Ivanc**. Igrajo in pojejo **Uroš Smolej**, **Danijel Malalan** in **Rok Matek**.

Novogoriški Rdeči nosovi v Mlakarjevi režiji so bili leta 1987 najboljša predstava na Borštnikovem srečanju.